

STAROVĚKÉ ŘECKO

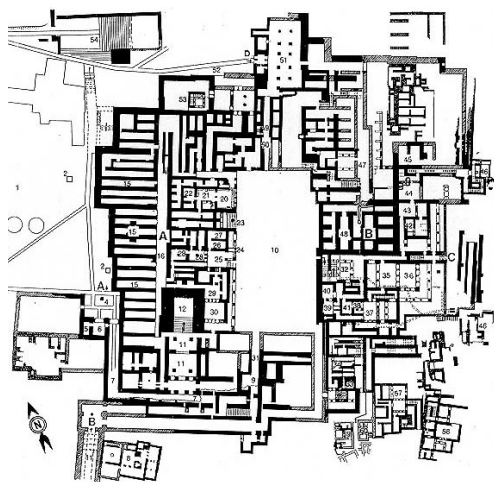
ÚLOHA 1 : *Jaký vliv mohly mít geografické podmínky Řecka a Egejského moře na vznik a vývoj prvních států v této oblasti? Použij své znalosti vývoje v Mezopotámii, Palestině, Egyptě.*

Mínojská Kréta (asi 3 000-1 500 př.n.l.)

Mínojská kultura starověké Kréty je nám stále v mnoha ohledech záhadou. Původ obyvatel Kréty je neznámý, jejich styl písma **Lineární písmo A** a jazyk je doposud nerozluštěn. Z tohoto důvodu zůstává hlavním zdrojem informací archeologie a řecké báje a pověsti.

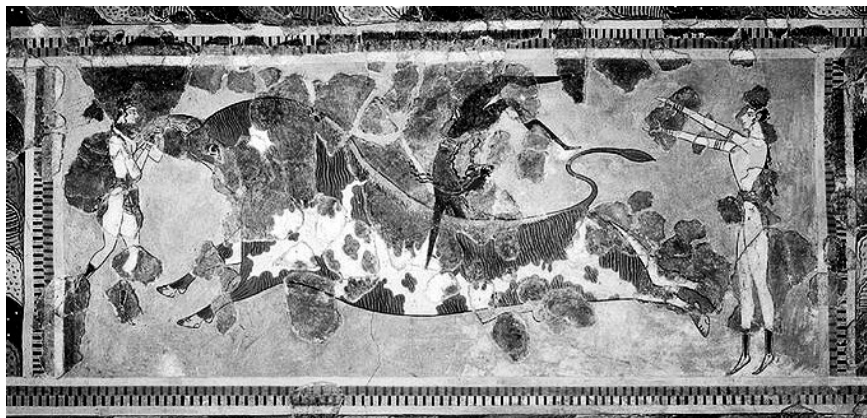
ÚLOHA 2: *Co víš o Krétě ze starých řeckých bají a pověstí? Napiš jména, události, místa.*

- vládl král a jeho úředníci, starali se o administrativu, ekonomii
- hlavním zdrojem příjmů byl obchod, což předpokládá silné námořnictvo a rozvinutá řemesla
- Kréta ovlivňovala okolní oblasti – Řecko na ní bylo závislé, řečtí chlapci bráni jako otroci, služebnictvo
- městské státy – palácové hospodářství

- paláce – nejznámější **Knóssos, Faistos** – rozlehlé, složitý systém – Řekům mohli připomínat **labyrint**
- paláce nebyly opevněny, obranu obstarávalo námořnictvo
- splachovací záchody, koupelny, kanalizace
- ústřední topení
- fresky
- uprostřed dvůr – obřadiště – aréna pro **tanec s býky**

- uctívání býků – tanečníci, akrobati tancují kolem býků, skáčou přes ně
- **ženy rovnoprávné s muži** – velká sociální prestiž
- kolem roku 1 500 př.n.l. nejspíše oslabilo krétské státy mohutné zemětřesení. Řekové využili příležitosti, zbavili se krétské nadvlády a dostali oblast pod svou kontrolu.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Mykénské Řecko (1 600 – 1 100 př.n.l.)

- první trvalé osídlení oblasti Peloponésu kolem roku 3 000 př.n.l., pod vlivem Kréty
- 1 900 př.n.l. příchod řeckých kmenů **Achájů** ze severu
- kočovné kmeny, zaostalé, ničící starší osídlení
- přejali kulturu a životní styl dobyté oblasti, vyvinuli svůj vlastní styl písma **Lineární B** – inspirované Lineárním písmem A z Kréty, používá však řečtinu
- 1 600 př.n.l. počátek **Mykénské kultury**
- pod vlivem Kréty, ale staví rozlehlé **opevněné** paláce
- opevnění z velkých kamenných bloků
- používali kovy, bronz, železo
- obchodovali se Sýrií, Itálií, Egyptem
- ve 12. století mykénská civilizace z neznámých důvodů zaniká
- 1 100 př.n.l. příchod kmene Dóřů ze severu, vypudili mnoho původních obyvatel, řecká kultura se rozšířila po egejské oblasti, pobřeží Malé Asie a na Kypru

Homérské Řecko (Doba temna) 1 100 – 800 př.n.l.

ÚLOHA 3: Co se ti vybaví pod pojmem Doba temna? Napiš své návrhy.

Z archeologických nálezů víme, že pompézní architektura, rozvinutá řemesla a lineární písmo mykénské kultury zaniklo. Přišla nová vlna nájezdníků – obzvláště **Dóřů**. Ti byli zaostalejší. Města zanikla, lidé žili na vesnicích a hlavním zdrojem obživy se stalo opět zemědělství. Vládli **králové a šlechta**. Král (**basileus**) býval obvykle vůdcem nově přichozího kmene a šlechta se formovala z jeho nejlepších bojovníků. Těm král přiděloval půdu na nově ovládnutých územích. Politický a hospodářský vliv šlechty byl tedy založen na **vlastnictví půdy**. Ostatní příslušníci kmene se stali svobodnými, **plnoprávními občany**. Obvykle se živili jako rolníci.

Hlavním zdrojem poznatků o tomto období jsou **Homérovy eposy Ilias a Odysea**, sepsané kolem roku 800 př.n.l. Jsou sice dějově položeny do dřívějšího mykénského období, ale podávají mnoho cenných informací o tehdejší společnosti a jejích hodnotách. Příběh **Trójské války** může pomoci objasnit původ řeckého osídlení pobřeží Malé Asie.

Ke konci doby temna přišly důležité změny. Většina těchto změn se odehrála díky a během Velké řecké kolonizace.

- Objevila se první města a městské státy – **Poleis** (singulár Polis)
- Pro lepší administrativu řecké státy přijaly **fénický styl abecedy, ale s řeckými písmeny**
- Obchod a řemesla hrály důležitější roli
- Měnil se systém vlády, protože hospodářská síla už nebyla založena výhradně na držení půdy

Velká řecká kolonizace (1100 – 500 př.n.l.)

- Důvodů pro řeckou kolonizaci bylo více. První vlna souvisela s nedostatkem půdy. Během ní byly osídleny ostrovy v egejské oblasti a pobřeží Malé Asie. Dalšími důvody bylo přelidnění, sociální nerovnost, obchodní zájmy.
- Řecké kolonie byly založeny na Sicílii a v jižní Itálii (Magna Graecia), jižní Francii, Španělsku, severní Africe, kolem Bosporu a Černého moře
- Mateřské město - **Metropolis** – udržovalo kontrolu nad nově založenými městy (apoikia)
- Pro udržení kontroly bylo nutné námořnictvo
- Díky obchodu se do městských států dostalo více zboží
- Majitelé lodí, loďaři, obchodníci a řemeslníci díky kolonizaci bohatli
- Hospodářská síla na kolonizaci zbohatlých lidí nebyly založena na pozemkovém vlastnictví a brzy se začali domáhat politické moci odpovídající jejich postavení
- Díky těmto třenicím mezi šlechtou a ostatními se začaly objevovat nové formy vlády

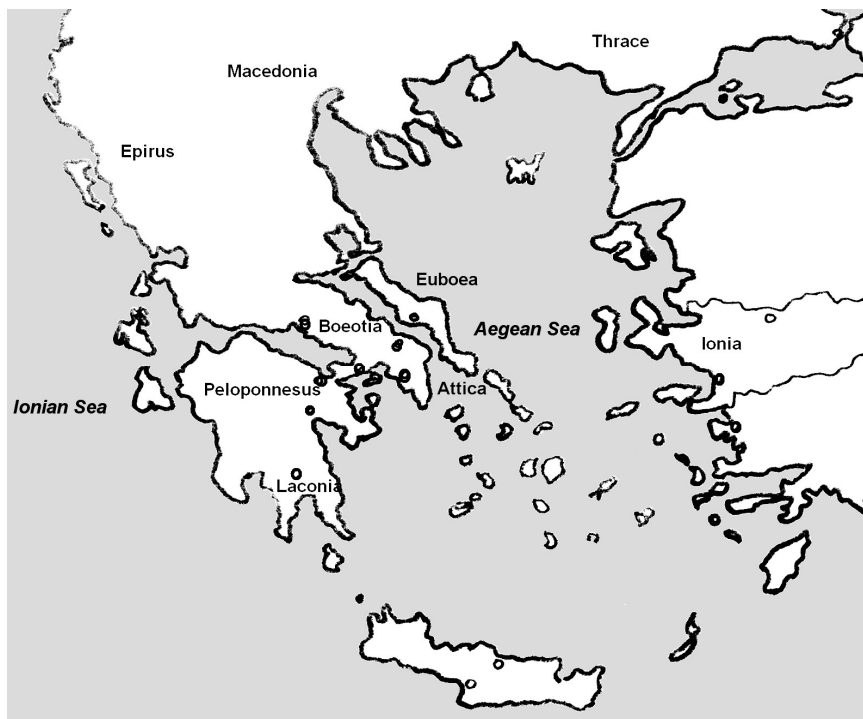
Formy vlády

ÚLOHA 4: Přiřaď k dané formě vlády její odpovídající definici. Pomůže slovníček.

Monarchie – monarcha	Vláda a neomezená moc je dána jednomu člověku, i když na ni nemá legální nárok.	<i>monos</i> = jeden <i>arkho</i> = vláda <i>oligoi</i> = několik <i>aristos</i> = nejlepší <i>kratos</i> = síla <i>demos</i> = lid <i>anarkho</i> = bezvládní
Oligarchie - oligarchové	Státu vládne skupina vlivných lidí, kteří nepocházejí pouze z urozených rodin.	
Aristocracie – aristokraté	Moc ve státě patří lidu, který si vybírá své zástupce pro plnění vládních funkcí.	
Democracie – demokraté	Vypadá to, že nevládne nikdo. Stát se nachází v poměrně dokonalém chaosu.	
Anarchie	Vláda připadá členům urozených rodin.	
Tyranie – tyran	Státu vládne král, člen královské dynastie.	

Archaické období (800 – 500 př.n.l.)

Během tohoto období se zformovala většina významných městských států - **poleis**. Nejvýznamnějšími městskými státy byly **Athény, Sparta, Théby, Korint, Megara**. Kromě Sparty prošly podobným vývojem. Původní vesnické osídlení se měnilo ve větší politické celky – **poleis**. Společnost a formy vlády se také postupně měnily a vyvíjely.

ÚLOHA 5: S pomocí atlasu zakresli do mapy polohu hlavních řeckých **poleis**.

ÚLOHA 6: Pokuste se navrhnout nejobvyklejší způsob změny vlády z monarchie na demokracii, kterým prošla většina řeckých městských států.

Použijte vhodné styly vlády uvedené na předchozí stránce a pokuste se uvést důvody proč se forma vlády měnila.

Vhodnou pomůckou by vám mohla být pasáž o řecké kolonizaci.

Starověké Athény

Původně království, spravované králi. V polovině 8. století se ujali vlády **Eupatridé** (šlechta, vlastníci půdy)

- 9 nejvyšších úředníků – **Archontů**
 - Jmenováni na jeden rok
 - Velitelé armády a náboženští vůdci
 - soudci – výklad zvykového práva
- **Areopagos** – rada starších
 - Poradní orgán archontů
 - Soudní tribunál
 - Stará se o zahraniční vztahy
 - Jmenují úředníky

Athény se neúčastnily první vlny kolonizace, a proto zde nedochází k ranné tyranidě jako ve většině ostatních států. Konflikt mezi šlechtou a dalšími svobodnými občany přesto sílí.

Drakónovy zákony (621 př.n.l.) – soubor velice tvrdých zákonů, Archont Drako věřil, že tato přísnost je dostatečnou prevencí možných nepokojů.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Solónovy reformy (594-593 př.n.l.)

Solón byl jmenován archontem s výjimečnými pravomocemi, jehož úkolem bylo nalézt kompromis mezi znesvářenými společenskými třídami – šlechtou a zejména prosperujícími obchodníky.

Zrušil **dlužní otroctví** (pokud jste nebyli schopni splatit svůj dluh, byli jste se svou rodinou prodáni do otroctví)

- Nová ústava, rozdělil společnost do čtyřech tříd podle výše **majetku, nejbohatší – nejen šlechta - mohli zastávat úřad archontů**. Tento krok však uspokojil pouze nejbohatší vrstvy.
- Všichni svobodní občané se mohli účastnit shromáždění – **eklésia**

Peisistratova tyranie (546 – 510 př.n.l.)

Touto cestou se měly urovnat nekončící spory mezi šlechtou a ostatními.

- Omezil moc šlechty
- Podporoval drobné rolníky
- Podporoval umění – doba rozkvětu Athén
- Jeho synové **Hippias** a **Hipparchos** nebyli tak úspěšní, svrženi **510 př.n.l. začátek republiky**

Kleisthénovy reformy (509 – 508 př.n.l.)

Kleisthénovými reformami začíná **Klasické období**

- Nová ústava – rozdělil obyvatele do skupin podle **místa bydliště**
- Nové obvody **10 Fýl** s přibližně stejným počtem obyvatel. Každá fýla se dělila na **3 Tritie** (1 městská, 1 pobřežní, 1 vnitrozemí)
- Nová vláda – **Rada 500** – 50 členů z každé fýly, schvaluje veškeré zákony, každý den jiný předseda (= premiér)
- Shromáždění lidu **Eklésia** – účastnit se mohou všichni svobodní muži, hlasují o nových zákonech
- Nezávislé soudnictví **Heliaia**
- institut **Ostrakismu**

ÚLOHA 7: *Pokuste se uvést příklady z našich dějin, které by odpovídaly událostem vedoucím k Athénské demokracii. Připojte hrubé časové období, kdy se udály.*

11. – 8. století Athény monarchií

8. - 6. století – vláda aristokracie

621 Drakónovy zákony

594 Solónovy reformy

546 Peisistratova tyranie

509 Kleisthénovy reformy

Nyní porovnejte, jak dlouhá byla cesta k demokracii v Athénách a jak u nás.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Starověká Sparta

Starci: 'Bývali jsme mladí, stateční a silní.'

Mladí muži: 'A my jsme takoví teď.'

Chlapci: 'Ale zanedlouho budeme nejsilnější my.'

stará spartská píseň zpívaná na lidových slavnostech

ÚLOHA 8: Co víte o životě ve starověké Spartě?

Společenské třídy

Dórové ovládli **Peloponés** a podmanili si původní obyvatelstvo této oblasti. **Spart'ané** se nikdy nesmísili s původním obyvatelstvem, a tak se ve starověké Spartě zformovaly tři společenské třídy.

- **Spart'ané** – plnoprávní, profesionální, nebo vysloužilí vojáci (bylo jich v prvních letech kolem 9 000, po všech válkách v pátém století zbylo asi 1 000 Spart'anů)
- **Perioikové** - cizinci, zabývají se řemesly a obchodem, omezená práva
- **Helóti** – otroci, původní obyvatelé, přidělováni jako vlastnictví Spart'anům společně s přiděly půdy, na které pracují (kolem 400 000)

Forma vlády:

- **2 králové** (král = basileus), vojenští velitelé, nejlepší a nejzkušenější vojáci
- **Gerusia** – rada starších – 28 starých moudrých mužů (starších 60 let) + 2 králové, navrhuje nové zákony, poradní orgán králů
- **5 Eforů** – dohlížitelé, výkonná moc, právo odvolat krále, vedou shromáždění lidu
- **lidové shromáždění** – mohou se účastnit všichni plnoprávní Spart'ané, schvaluje zákony

Vojenská demokracie

Spart'ané byli neustále ve stavu vojenské pohotovosti – připraveni na válku. Hlavním důvodem byla neustálá hrozba povstání **Helótiů**. Životní styl a výchova Spart'anů byla proto zaměřena vojensky.

- Půda byla rozdělena na díly stejné rozlohy a přidělena Spart'anům spolu s Helóty, kteří na ni pracovali a zajišťovali produkci potravin.
- Každý rok se přiděly půdy měnily.
- Všichni Spart'ané byli rovnoprávní.
- Spart'anům nebylo dovoleno prodat svůj příděl půdy.
- Všichni spartští muži byli profesionální vojáci, nejlepší řecká pěchota – **Hoplité**
- Sparta nikdy nebyla opevněna, vojáci byli hradbami městského státu

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVYOP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Vojenská výchova

- Miminka byla prohlédnuta, jestli jsou dostatečně silná
- Chlapci žili se svými matkami do 7 let, poté od 7 do 30 společně v kasárnách
- Přísná disciplína, výcvik, podněcování k nenávisti k Helótům
- Vojenská služba od 20 do 60 let
- Sňatky povinné, ale téměř žádný rodinný život, většinu času tráví muži spolu v kasárnách
- Dívky – hlavní úkol být zdravé a rodit zdravé, silné děti

Řecké náboženství

Řecké náboženství bylo **polyteistické** a **antropomorfní**. To znamená, že řečtí bohové jednali a vypadali jako lidé – hádali se, kuli pikle, měli děti, manipulovali lidmi. To, že bohové vypadali jako lidé, je důležité pro pochopení hlavní podstaty řecké kultury – **glorifikace člověka**, jeho úspěchů, těla. Pokud bohové jednají jako lidé, lidé se stávají sami bohy – oslavují sami sebe.

Legandy o řeckých bozích nám mohou pomoci pochopit vývoj řecké společnosti.

- **První generace bohů**

Na počátku byl chaos. Poté Gaia (země) měla 12 dětí (obrů) s Uranem (nebesy). Gaie se nelíbila krutost s jakou Uranos zacházel se svými dětmi a přemluvila jednoho ze svých synů Krona (Kronos), aby Urana svrhнул. To se mu podařilo, ale Uranos ho proklel, že jeho osud bude stejný.

- **Druhá generace bohů**

Kronos byl hlavním bohem. Zlatý věk, žádné války, žádné konflikty. Kronos měl 6 dětí s Rheou. Pamatoval na kletbu svého otce a spolknul pět ze šesti dětí. Posledního **Dia** (první pád **Zeus**) Rhea ukryla, přežil a nakonec svrhl Krona.

- **Třetí generace bohů**

Zeus stvořil lidi – několik generací, fází vývoje

- Stříbrný věk – lidé bojují, zabíjí se navzájem
- Bronzový věk – věk válečníků
- Věk Héroů – bohové manipulují lidmi
- Železný věk – války, destrukce
- Nový věk

Hlavní řecká božstva:

ÚLOHA 9: *Znáte hlavní řecké bohy? Kdo byl bohem čeho?*

Zeus**Apollón****Hélios****Poseidón****Artemis****Hermés****Hádés****Athéna****Dionýsos****Héra****Afrodíté**

ÚLOHA 10: *Pokuste se srovnat to, co jsme se dozvěděli o ranných dějinách starověkého Řecka s legendou o původu řeckých bohů. Dokážete najít možné podobnosti, paralely s historickým vývojem? Zejména se soustřeďte na třetí generaci řeckých bohů.*

Kultura archaického období

Řecká kultura archaického období úzce souvisí s náboženstvím. Většina forem umění se inspiroje **řeckými mýty** a legendami a zobrazuje hrdiny jako Proméhea, Héracla, Thésea, Achilla, Odyssea a jejich příběhy.

Literatura:

- **Ilias a Odyssea** – nejznámější herojské eposy sepsané **Homérem**, 8. století př.n.l.
- **Hésiodos** – Theogonia – mýty o stvoření světa a bozích
- Práce a dny – zdůrazňuje ctnosti prostého venkovského života v kontrastu s chamtivostí šlechty
- **Lyrické básnictví:** Archilochos, Alkáios, Sapphó vyjadřuje **individualismus** (trend silící s rozvojem městských států)

Filozofie:

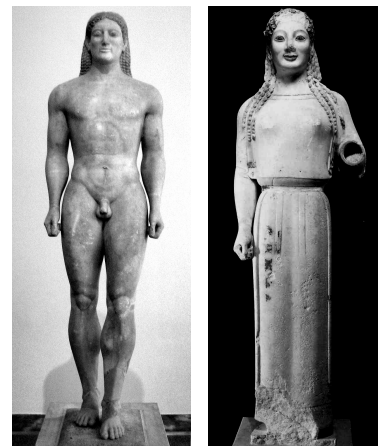
- **přírodní filozofie**, jónští filozofové z Milétu, **Thales, Anaximandros, Anaximenes** – pátrají po hlavním principu naší existence, původu světa – 4 elementy (voda, vítr, oheň a země)
- **Herakleitos** z Efezu, hlavní princip oheň, boj protikladů
- **Pythagoras** – základem všeho je číslo

Malířství:

- Geometrický styl – vázy – geometrické ornamenty, schematizovaní lidé, zvířata
- Orientální vlivy – **černofigurová keramika** později **červenofigurová keramika**

Sochařství:

- Vliv monumentálního egyptského sochařství, nevyjadřuje žádné emoce
- Typické sochy – mladík **kúros**, dívka **koré**

Architektura:

- Nejtypičtější kamenné chrámy, stavěné ve třech stylech **dórský, jónský, a korintský**

Olympijské hry:

Nejednalo se pouze o sportovní klání, jak jej známe z nejznámějších her v **Olympii**. Také se pořádaly jezdecké a umělecké soutěže (básnické, muzické, taneční a řečnické – nejslavnější v Athénách)

776 př.n.l. první hry v Olympii, které se potom konaly ob čtyry roky. Po dobu konání her byl vyhlášen mír, aby se her mohli zúčastnit nejlepší atleti ze všech městských států. Nejprestižnější hry. Vítězové her se těšili velké popularitě.

Disciplíny: běh (na stadiónu), pětiboj (běh, skok, hod diskem, hod oštěpem, zápas), volný styl, 'box', běh ve zbroji, jízda na koni, závody čtyřspřeží

Klasické období (500 – 338 př.n.l.)

Toto období můžeme rozdělit na čtyři hlavní části: Řecko-perské války, Periklovy Athény, Peloponéskou válku, a krizi městských států.

Řecko-perské války (499 – 449 př.n.l.)

Jónské povstání

- řecká města v Malé Asii povstala pod vedením **Milétu** proti perské vládě, daním, cizím vojenským posádkám v jejich městech
- Athény poslaly pomoc
- Peršané povstání potlačili a rozhodli se potrestat Athény za jejich pomoc

Dareios Veliký proti Athénám

- 492 př.n.l. perské loďstvo zničeno v bouři
- 490 př.n.l. bitva u **Maratónu** – Athéňané pod vedením **Milthiada** porazili Peršany

Xerxes I. proti Řeckému spolku

Xerxes se rozhodl pro bezpečnější, ale delší cestu do Řecka, překročil Bospor a pochodoval na Athény

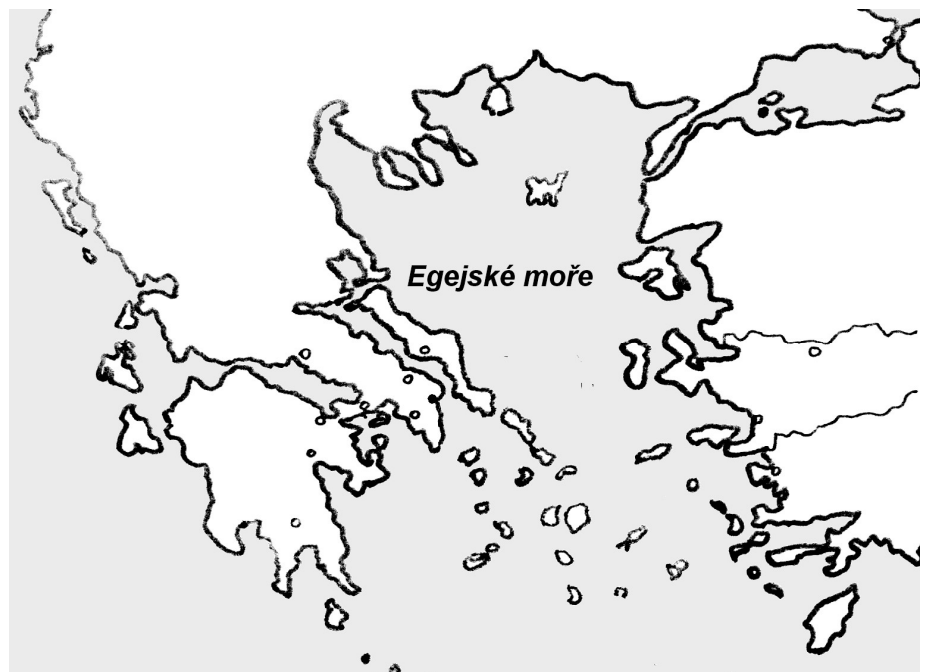
- 480 př.n.l. bitva u **Thermopyl**, Sparťané pod vedením **Leonida** se snažili zastavit Peršany, všichni padli
- Athény byly evakuovány, poté vyplněny a vypáleny Peršany
- 480 př.n.l. námořní bitva u **Salamíny** – Athéňané pod vedením **Themistokla** porazili perské loďstvo
- 479 př.n.l. bitva u **Platají** – Sparťané porazili perskou pozemní armádu
- Peršané opustili Řecko, Sparťané ukončili svou účast ve válce, dosáhli svého cíle odchodem Peršanů

Peršané proti Athénskému námořnímu spolku

- Bojuje se v Egejském moři a Malé Asii
- Athéňané se stali vůdci námořního spolku se sídlem a pokladnou na ostrově Délos
- 449 př.n.l. – mírová smlouva – řecká města v Malé Asii získala nezávislost na Persii

ÚLOHA 11: *Zaznačte do mapy následující místa nejdůležitějších bitev a míst souvisejících s Řecko-perskými válkami.*

Athény, Sparta, Efez, Marathón, Thermopyly, Salamína, Plataje, Délos, hlavní trasy perského postupu

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Athény za Perikla (443 – 429 př.n.l.)

Zlaté období demokracie

- **Eklésia** (lidové shromáždění) – zákonodárná moc, mohou se účastnit **všichni plnoprávní muži** nad 20 let
- **Rada 500** – členové voleni na jeden rok, každá fýla 50 zástupců, vládne 1/10 roku, výkonná moc
- **Úřady** – práce na všech vládních úřadech byla placena, proto je mohli zastávat nejen bohatí

Nejdůležitější úřad bylo **10 stratégů** – vojenští velitelé, ale díky Řecko-perským válkám de facto **vláda** Athén (**Periklés** zastával úřad hlavního stratéga 14 let)

- **Heliaia** – porotní soudů, každoročně bylo vybráno 6000 Athéňanů, aby sloužili v **porotách** u soudů (porota měla vždy lichý počet členů a její velikost závisela na závažnosti obvinění), porota rozhoduje o vině
- **Zlaté období umění**

Společnost

- **Athéňané** – plná politická práva, mohou zastávat vládní úřady
- **Metoikové** (sg. Metroikos)- cizinci žijící v Athénách, omezená práva, musí platit extra měsíční daň – metoikon
- **Otroci** – vlastnictví pánů, kupují se a prodávají na trzích, nemají svá příjmení, nesmí se ženit
- **Ženy** – plně podřízeny manželům, žily v oddělených částech domu, neúčastnily se politického rozhodování

Athénský námořní spolek

- Athény jej proměnily ve své impérium, ostatní členové se stali vazaly
- Athény se staly nejbohatším a nejsilnějším městským státem
- Rostla však opozice a zášť proti Athénskému monopolu

ÚLOHA 12: *Jak demokratická byla Athénská demokracie? Napiš hlavní výhody i nedostatky této podoby demokracie.*

Pelopoéská válka (431 – 404 př.n.l.)

- Většina městských států pobouřena rostoucí hegemonií Athén – zformovaly **Peloponéský spolek** pod vedením Sparty
- 431 začátek války – obležené Athény oslabeny morem (Periklés zemřel na mor) a povstáními nespokojených členů Athénské námořního spolku
- Athény silnější na moři, Sparta na souši, nerozhodné – 421 mír
- Athénští radikálové chtěli dosáhnout více – začali válku znova
- 404 námořní bitva u Aigospotamoi – Athény poraženy, okupovány Spartou – Sparťané dosadili vládu 30 tyranů

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Krise městských států (404 – 338 př.n.l.)

Městské státy oslabeny neustálými válkami, pokusy podmanit si ostatní státy

- 404 – 371 hegemonie Sparty
- 371 – 362 hegemonie Théb pod vládou **Epaminóda**
- 362 – 338 není žádný **hegemon** – slabé státy, krize

Existovaly dva pohledy jak situaci řešit, oba reprezentovány slavnými řečníky:

Démostenés – obhajuje demokracii, male městské státy, tradiční hodnoty

– slavné řeči proti **Filipovi Makedonskému** - filipiky

Ísokratés – pro sjednocení států pod silným vůdcem - **Filipem**

- 338 př.n.l. bitva u **Chairóneie** – **Filip Makedonský** porazil řecké státy
- 337 př.n.l. **Korintský spolek** – federace řeckých států pod vedením Makedonie proti Persii

Helénistické období (338 – 0)

Řecká kultura se rozšiřuje po Perské říši – **Helénistická kultura** – řecká kultura, jazyk a životní styl se staly dominantními na rozsáhlém území, zároveň jsou obohacovány různými vlivy.

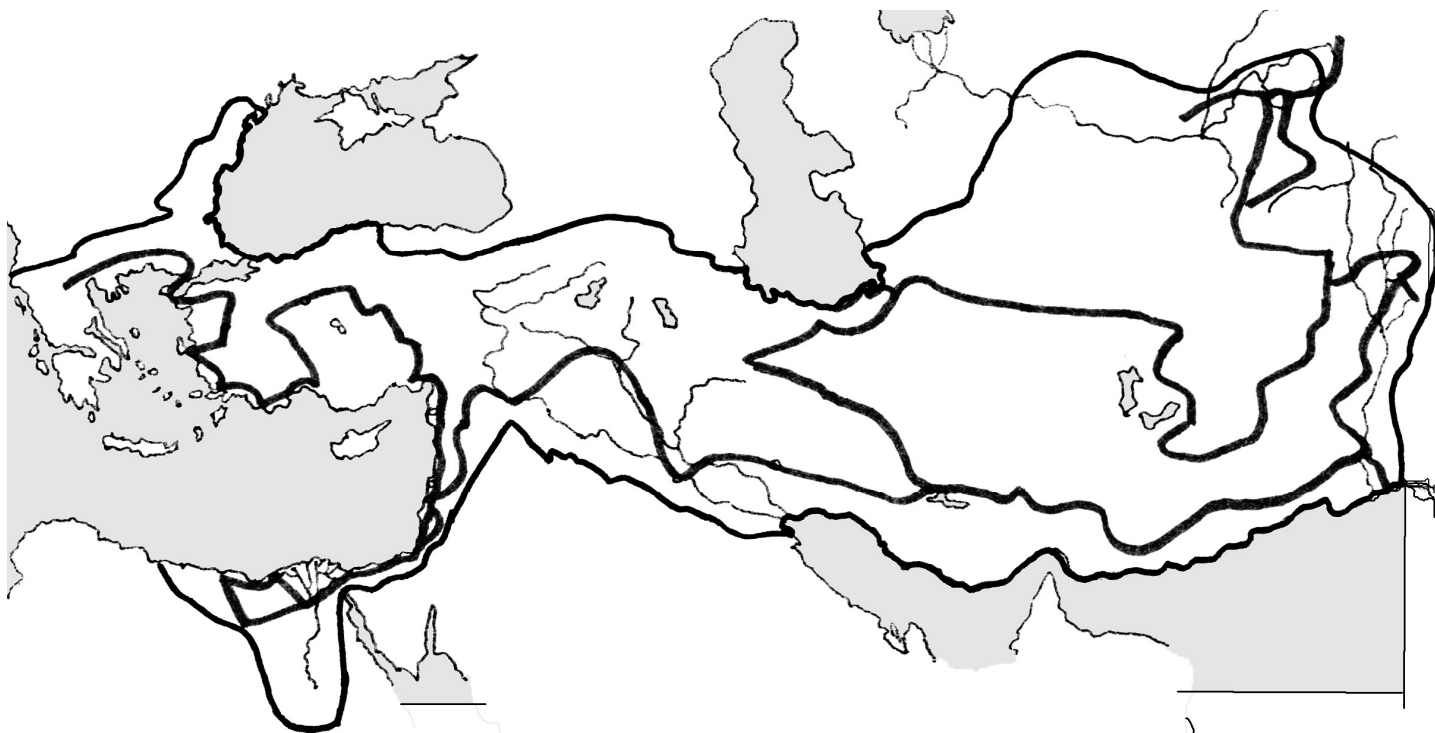
Filip II. Makedonský (359-336 př.n.l.)

- Ovládl Řecko
- Reformoval makedonskou armádu – nova taktika, použití **Falangy** – čtverce o 16 řadách, vycvičení k pohybu do všech směrů, používají dlouhé píky
- Shromáždil silnou armádu a byl připraven na invazi do Persie
- 336 př.n.l. zavražděn

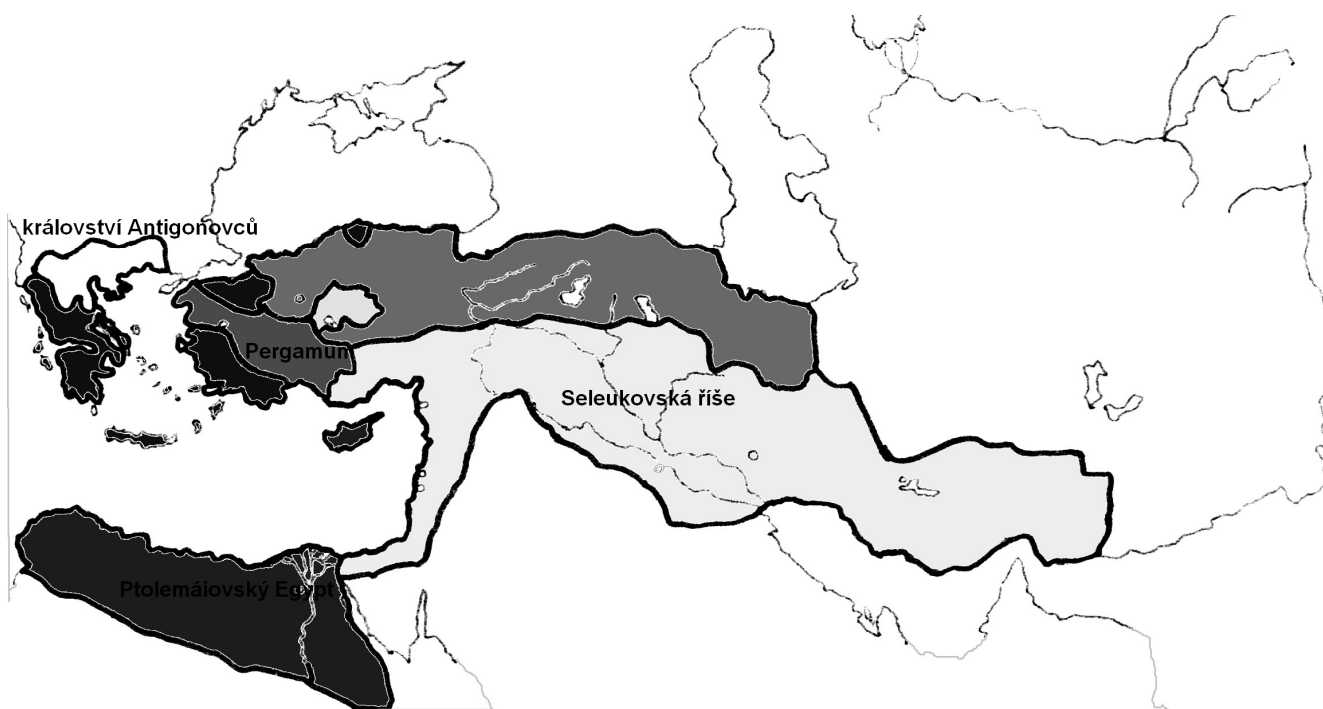
Alexandr Veliký (336 – 323 př.n.l.)

- Bylo mu 20 let když se stal králem – tvrdě potlačil povstání Théb a přiměl Řeky přidat se k jeho expedici do Persie
- Porazil perského krále **Dareia III.** v několika bitvách (334 Granicus, 333 Issus) přestože jeho armáda měla pouze kolem 50 000 mužů proti milionové perské armádě
- 332 př.n.l. vstoupil do Egypta – 331 př.n.l. založil **Alexandrii**
- **331** př.n.l. rozhodující bitva u u **Gaugamél** – Dareius zavražděn svými generály na útěku z prohrané bitvy
- 331 př.n.l. dobyl hlavní město Persie **Susy** a vypálil druhé hlavní město **Perseopolis**
- **Babylón** udělal hlavním městem své říše
- Alexandrova ambice byla ovládnout celý svět (jak mu předpověděli egyptští kněží), a tak pokračoval dále ve směru na Čínu a Indii, ale musel se vrátit
- Alexandr zemřel v Babylónu v roce **323** př.n.l.

ÚLOHA 13: Zaznač do mapy místa hlavních Alexandrových bitev a důležitá místa, která navštívil.

Po Alexandrově smrti se jeho říše rozpadla na mnoho částí ovládaných jeho generály – následníky (**diadochi**). Nejznámější byl **Ptolemaios v Egyptě** (království Ptolemaiovců), **Seleukos v Sýrii a Persii** (Seleukovská říše) a **Antigonos v Makedonii** (království Antigonovců)

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Kultura klasického a helénistického období

Hlavním znakem klasického řeckého umění je **humanismus** (glorifikace člověka, jeho těla a mysli), **individualismus**, a **materialismus**. Je ale nutné podotknout, že to neznamená konzumní styl života, jak jej známe dnes. Řekové byli většinou skromní, nežili v přepychu a nejvyšší poctou pro ně bylo plnit své občanské povinnosti a sloužit státu (ve Spartě to šlo až do extrému)

Dalšími typickými znaky řeckého umění jsou **vyváženost, harmonie a řád**.

- **Architektura:**

chrámy, nejznámější **Parthenón** v Athénách na Akropoli, **amfiteátry** (skvělá akustika, největší i pro 12000 diváků)

- **Sochařství:**

Sochy znázorňující emoce, pohyb, napětí, perfektní anatomii

Feidiás (Parthenon, Zeus v Olympii), **Myrón** (Diskobolos), **Polykleitos** (Doryforos – ideální mladý muž)

- **Divadlo:**

tragédie **Aischylos** (Peršané, Oresteia), **Sofoklés** (Antigona, Král Oidipus), **Euripidés** (Medea, Ifygénie)

komedie: **Aristofanés** (Lysistrata)

- **Filosofie:**

Sofisté: otázky každodenního života, politiky, etiky, řečnictví - Gorgiás, Protagorás, **Sokratés**

Platón (427-347) teorie idejí

Aristotelés (384-322) logika, etika, politika, fyzika – učitel Alexandra Velikého

- **Historie:**

Hekataios z Milétu – mýty o herójích, popis známých zemí

Herodotos (485-425) Řecko-perské války

Thukydidés (460-365) Peloponéská válka

Xenofón (430-355)

- **Lékařství:**

Hippokratés (5. století př.n.l.)- Hippokratova přísaha, vědecká medicína, snaží se najít důvod nemoci a nejlepší způsob léčby